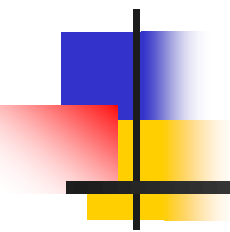

BERZE I BERZANSKO POSLOVANJE

**Pravni fakultet
Univerziteta u Travniku**

MODUL X. NAJZNAČAJNIJE BERZE NA SVIJETU

PRIREDIO

Prof. dr. Faruk Jašarević

CILJEVI IZLAGANJA

- ANALIZIRATI RAD BERZI U SAD-u I DRUGIM RAZVIJENIM DRŽAVAMA
- ELABORIRATI NAČINE RADA BERZI U NEKIM ZEMLJAMA TRANZICIJE I ZEMLJAMA U RAZVOJU
- SAČINITI USPOREDNU ANALIZU VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

1. BERZE U SAD I DRUGIM RAZVIJENIM ZEMLJAMA

- **NAJVEĆI DIO SVJETSKOG BERZOVNOG POSLOVANJA ODVIJA SE NA RELACIJI **NEW YORK – LONDON – TOKIO****
- **NAJPOZNATIJA I NAJVAŽNIJA SVJETSKA BERZA NALAZI SE U **NEW YORKU****

1. BERZE U SAD I DRUGIM RAZVIJENIM ZEMLJAMA

- **OSTALE BERZE, PA I ONE NAJPOZNATIJE U EUROPI I AZIJI MANJE SU PO VELIČINI PROMETA, ALI I PREMA BROJU PREDUZEĆA UVRŠTENIH U KOTACIJE**

1. BERZE U SAD I DRUGIM RAZVIJENIM ZEMLJAMA

- **TRŽIŠNA KRETANJA NA NAVEDENIM BERZAMA NE UTJEČU SAMO NA STANJE U NACIONALNOJ EKONOMIJI UNUTAR KOJE SE NALAZE, VEĆ IMAJU UTJECAJ I NA CJELOKUPNU SVJETSKU EKONOMIJU**

1. BERZE U SAD I DRUGIM RAZVIJENIM ZEMLJAMA

- SVE BRŽA GLOBALIZACIJA,
KOMUNIKACIJA I LIBERALIZACIJA
OMOGUĆUJU **SVJETSKIM FINANCIJSKIM**
TRŽIŠTIMA DA POSTANU
NAJDINAMIČNIJI SEGMENT SVJETSKE
EKONOMIJE

1. BERZE U SAD I DRUGIM RAZVIJENIM ZEMLJAMA

- **RAZVOJ INFORMATIKE** DOVODI DO JEDNOSTAVNIJEG PROCESA TRGOVANJA GDJE SE **TRGOVINA** ODVIJA NEPREKIDNO BEZ OBZIRA NA VREMENSKU ZONU, A **TRANSAKCIJE** SE IZVRŠAVAJU NA BRZ I JEDNOSTAVAN NAČIN UZ NISKE TROŠKOVE

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- OD SVOJIH POJAVNIH OBLIKA DO DANAS U SVIJETU JE OSNOVANO PREKO **500 BERZI U 90 ZEMALJA SVIJETA**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- TRI ČETVRTINE OD OVOG BROJA **PRIPADA** INDUSTRIJSKI RAZVIJENIM ZEMLJAMA EUROPE, AMERIKE I AZIJE, A JEDNA ČETVRTINA ZEMLJAMA U RAZVOJU I ZEMLJAMA U TRANZICIJI

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- U **SAD** POSTOJE BERZE GLOBALNOG ZNAČAJA, KAO I VIŠE REGIONALNIH I LOKALNIH BERZI ŠIROM ZEMLJE

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **NAJVEĆA I GLAVNA NACIONALNA BERZA I NAJVEĆA BERZA U SVIJETU JE NJUJORŠKA BERZA - NEW YORK STOCK EXCHANGE - NYSE ILI TZV. “BIG BOARD“**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **NJUJORŠKA BERZA OSNOVANA JE 1792. GODINE I IMA KONSTANTNIH 1366 ČLANOVA, A NJIHOV BROJ SE NIJE MIJENJAO OD 1953. GODINE**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **SAMO ČLANOVI NJUJORŠKE BERZE MOGU UČESTVOVATI U TRGOVINI S KOTIRANIM BERZANSKIM MATERIJALIMA**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **ČLANOVI NJUJORŠKE BERZE U TRGOVINI MOGU UČESTVOVATI KAO: KOMISIONI BROKERI, BROKERI NA PARKETU, DILERI RASPARENIM DIONICAMA, REGISTRIRANI TRGOVCI SPECIJALISTI I BROKERI OBVEZNICA**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **NAJZNAČAJNIJI ČLANOVI** ZA ODVIJANJE TRGOVAČKOG PROCESA NA BERZI SU **SPECIJALISTI**
- **IMA IH OKO 400 I ONI ČINE OKO 30% UKUPNIH STALNIH ČLANOVA BERZE**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **ZA NJUJORŠKOJ BERZI SE ČESTO KAŽE DA PREDSTAVLJA DOBROVOLJNO UDRUŽENJE TJ. KORPORACIJU, ČIJI JE CILJ OBEZBIJEDITI JEDNOSTAVNO, LAKO I EFIKASNO TRGOVANJE BERZANSKIM MATERIJALIMA**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **NJUJORŠKA BERZA** IMA **STROŽIJE UVJETE LISTINGA** U ODNOSU NA DRUGE BERZE U SAD I NA NJOJ SE, PO PRAVILU, **KOTIRAJU** FINANCIJSKI INSTRUMENTI **VELIKIH I USPJEŠNIH PREDUZEĆA** S DUGOM POSLOVNOM TRADICIJOM

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- NA **NJUJORŠKOJ BERZI** SE, PO PRAVILU, RAZMJENJUJU ROBE I KOTIRAJU DIONICE **VELIKIH PREDUZEĆA** S DUGOM POSLOVNOM TRADICIJOM I NAJZNAČAJNIJE OBVEZNICE

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **GLAVNI DIO NJUJORŠKE BERZE, SAČINJAVA TZV. “PARKET” (FLOOR) NA KOME SE ODVIJA PROMET**
- **PARKET SE SASTOJI OD ODVOJENIH SOBA ZA TRGOVANJE**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **NAJVEĆI DIO PARKETA ZOVE SE GLAVNA SOBA (MAIN ROOM) I ODREĐEN JE ZA TRGOVINU NAJAKTIVNIJIM DIONICAMA**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- JEDAN DIO GLAVNE SOBE ZOVE SE **GARAŽA** (GARAGE) I NEKI GA SMATRAJU POSEBNOM SOBOM ZA TRGOVANJE, JER JE DOZIDAN PORED GLAVNE SOBE NA MJESTU NA KOME SE RANIJE NALAZILA GARAŽA

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **POSTOJI I MANJI DIO PARKETA – ANEKS**
- NA KOME SE TRGUJE NEAKTIVNIJIM
DIONICAMA I OBVEZNICAMA

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- ANEKS SE KOLOKVIJALNO NAZIVA **PLAVA SOBA** (BLUE ROOM) PO BOJI NJENIH ZIDOVA

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **UZ ZIDOVE OBJE PROSTORIJE - GLAVNE SOBE I ANEKSA, NALAZE SE TELEFONSKE POSTAJE KOJE SLUŽE ZA KOMUNIKACIJU IZMEĐU PARKETA I BROKERSKO - DILERSKIH SJEDIŠTA (UREDA)**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **NA PARKETU SE NALAZI 18 ŠALTERA STRUKTURNO OBLIKOVANIH U OBLIKU POTKOVICE, A NA SVAKOM OD NJIH VEĆI BROJ PROZORA - TRGOVAČKIH POSTAJA (TRADING POSTS)**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **NA SVAKOM OD NJIH SPECIJALIZIRANO SE TRGUJE S NEKOLIKO OD PREKO 2000 KOTIRANIH DIONICA**
- **PROSJEČNI DNEVNI PROMET PREVAZILAZI 200 MILIONA DIONICA**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **NA NJUJORŠKOJ BERZI SE TRGUJE SA OKO 2200 RAZLIČITIH VRSTA OBVEZNICA, A KAD SU OBVEZNICE U PITANJU PEOVLAĐUJE TRGOVINA NA OTC TRŽIŠTU**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- U DNEVNIM NOVINAMA SE SVAKODNEVNO OBJAVLJUJU IZVJEŠTAJI ZA FINANCIJSKE INSTRUMENTE

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **NAJVAŽNIJI ELEMENTI IZVEŠTAJA SU:**
 - **PROCENTUALNE PROMJENE PRINOSA - YTD% - CHG**
 - **NAJVIŠA I NAJNIŽA CIJENA U POSLJEDNJE 52 SEDMICE - 52 WEEKS-HIGH/LOW ...**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **NAZIV EMITENTA DIONICE - STOCK;
SIMBOL DIONICE (TIK) - SYM**
- **DIVIDENDA - DIV; STOPA TEKUĆEG
PRINOSA - YIELD%**
- **PROPORCIJA TEKUĆE TRŽIŠNE
CIJENE I ZARADE PO DIONICI – PE ...**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **OBIM U STANDARDNIM LOTOVIMA - VOL 100S**
- **POSLJEDNJA ILI ZAKLJUČNA CIJENA – LAST -CLOSE**
- **NETO PROMJENA CIJENE - NET CHANGE VOL. CHANGE**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **NJUJORŠKOM BERZOM RUKOVODI UPRAVNI ODBOR (BOARD OF GOVERNORS) U KOJI ULAZE PREDSTAVNICI ČLANOVA BERZE I INVESTICIJSKE JAVNOSTI, A BIRAJU GA ČLANOVI BERZE**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **IZMEĐU OSTALOG, UPRAVNI ODBOR ODLUČUJE O**
 - **PRIJEMU NOVIH ČLANOVA BERZE**
 - **PRIJEDLOGU BUDŽETA BERZE, I**
 - **KOTACIJAMA NOVIH VRIJEDNOSNIH PAPIRA**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **UPRAVNI ODBOR**, TAKOĐER, PREDLAŽE IZMJENE U POSLOVANJU I KONTROLIRA RAD BERZE, **PROVODI DISCIPLINSKI POSTUPAK NAD ČLANOVIMA BERZE I TO PUTEM NOVČANIH KAZNI, SUSPENZIJE POSLOVANJA ILI ISKLJUČENJA IZ ČLANSTVA**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **NJUJORŠKA BERZA** JE JOŠ VIŠE DOBILA NA SNAZI KAD SE **UDRUŽILA** U JEDINSTVENU BERZANSKU SKUPINU - **EURONEXT BERZU** I DOBILA NAZIV **NYSE/ EURONEXT (NYX)**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- U SASTAVU JEDINSTVENE BERZANSKE SKUPINE - EURONEXT BERZE JE **ŠEST POZNATIH BERZI IZ RAZLIČITIH ZEMALJA**, A NAJZNAČAJNIJE MEĐU NJIMA SU: ...

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **NJUJORŠKA BERZA (NYSE - NEW YORK STOK EXCHANGE) NAJVEĆE BERZANSKO TRŽIŠTE U SVIJETU**
- **EURONEXT NAJVEĆE BERZANSKO TRŽIŠTE EUROZONE ...**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **LIFFE IZ LONDONA** VODEĆA ELEKTRONSKA BERZA DERIVATA U SVIJETU PO VRIJEDNOSTI OSTVARENE TRGOVINE
- **NJUJORŠKA BERZA OPCIJA (NYSE ARCA OPTIONS)** NAJBRŽE RASTUĆA BERZA ZA TRGOVINU OPCIJAMA U SAD

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **NA OVOJ BERZI SE TRGUJE POLJOPRIVREDNIM PROIZVODIMA (KUKURUZ, PŠENICA, ULJANA REPICA, ULJE OD ULJANE REPICE, SIROVI ŠEĆER, BIJELI ŠEĆER, KAFA, KAKAO), PLEMENITIM METALIMA (ZLATO I SREBRO), OBVEZNICAMA, DERIVATIMA I BERZANSKIM INDEKSIMA**
- **SJEDIŠTE BERZE JE U NJUJORKU**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **SJEDIŠTE NYX EUROPE JE U PARIZU**
- **BERZA NYX TRGOVINU OBAVLJA U NJUJORKU, PARIZU, LONDONU, AMSTERDAMU, BRISELU I LISABONU PO JEDINSTVENIM I STANDARDIZIRANIM PRAVILIMA (RULE BOOK)**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **PRAVILA SE ODOSE NA**
 - **KVALITET**
 - **MINIMALNE UVJETE ZA LISTING**
 - **I**
 - **MOGUĆNOST TRGOVANJA NA BERZI OD STRANE BROKERA I DILERA**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **PRAVILIMA SU DEFINIRANI**
 - UVJETI ČLANSTVA NA BERZI
 - PRISTUP TRŽIŠTU
 - PRAVILA PONAŠANJA SVIH BERZANSKIH SUBJEKATA
 - SANKCIJE AKO SE NE POŠTUJU PRAVILA BERZE

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **POSTOJE DVA TIPA REGULIRANIH TRŽIŠTA OD STRANE BERZE NYX-A: ...**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **(1) TRŽIŠTE ROBE, TE VLASNIČKIH I DUŽNIČKIH VRIJEDNOSNIH PAPIRA**
- **OVO TRŽIŠTE ORGANIZIRANO JE KAO PROMPTNO TRŽIŠTE (CASH MARKET) ...**

1.1. Njujorška berza (NYSE)

- **(2) TRŽIŠTE DERIVATA**
- **OVO TRŽIŠTE POZNATO JE KAO
TERMINSKO TRŽIŠTE (LIFFE MARKET)**

1.2. Američka berza (AMEX)

- DRUGA CENTRALNA NACIONALNA BERZA U SAD JE **AMERIČKA BERZA - AMEX** (AMERICAN STOCK EXCHANGE)

1.2. Američka berza (AMEX)

- NA **AMERIČKOJ BERZI** SE, POD NEŠTO **BLAŽIM UVJETIMA**, UGLAVNOM KOTIRAJU DIONICE **MANJIH I MLAĐIH KORPORACIJA** U ODNOSU NA ONE S NYSE
- U SAD JE KOLOKVIJALNO NAZIVAJU **LITTLE BOARD**

1.2. Američka berza (AMEX)

- **NA AMEX-U SE TRGUJE:**
 - **DIONICAMA**
 - **OPCIJAMA**
 - **INVESTICIJSKIM FONDovima**

1.2. Američka berza (AMEX)

- **GODINE 1998. OVA BERZA JE OTKUPLJENA OD STRANE NASD-A, ALI JE NASTAVILA POSLOVATI SAMOSTALNO**
- **BROJ KOTIRANIH DIONICA JE OKO 900**

1.2. Američka berza (AMEX)

- **NJUJORŠKA BERZA, U ODNOSU NA AMERIČKU BERZU, OBEZBEĐUJE MNOGO VEĆI PROMET, VEĆU LIKVIDNOST, DUBLJE TRŽIŠTE, VIŠE INSTITUCIONALNIH TRANSAKCIJA I BOLJI IMIDŽ, PRESTIŽ I PRISTUP MEDIJIMA KOJI SOBOM NOSI LISTING NA NJUJORŠKOJ BERZI**

1.3. Njujorška robna berza – Commodity Exchange (COMEX) i druge robne berze

- **NJUJORŠKA ROBNA BERZA
(COMMODITY EXCHANGE - COMEX) JE
TRGOVAČKA BERZA NA KOJOJ SE
TRGUJE FJUČERS UGOVORIMA S
PODLOGOM U SIROVOJ NAFTI, BENZINU,
MAZUTU, PALADIJU, PLATINI, KROMPIRU
I OPCIJAMA NA NAFTU**

1.3. Njujorška robna berza – Commodity Exchange (COMEX) i druge robne berze

- **NJUJORŠKA ROBNA BERZA - COMEX**
BERZA NASTALA JE 1933. GODINE
UJEDINJENJEM NEKOLIKO MANJIH
BERZI RADI OŽIVLJAVANJA TRŽIŠTA
NAKON VELIKE EKONOMSKE KRIZE

1.3. Njujorška robna berza – Commodity Exchange (COMEX) i druge robne berze

- U POČETKU JE BILA **OPĆA BERZA** **TERMINSKIH POSLOVA** SIROVE GUME, NEPRERAĐENE SVILE, KOŽE, KRZNA, SREBRA I BAKRA, A OD 1974. GODINE U PROMET JE UKLJUČILA ZLATO, ALUMINIJ I OPCIJE

1.3. Njujorška robna berza – Commodity Exchange (COMEX) i druge robne berze

- **NJUJORŠKA ROBNA BERZA SPOJILA SE 1994. GODINE S NJUJORŠKOM TRGOVAČKOM BERZOM (NEW YORK MERCANTILE EXCHANGE – NYMEX) U NAJVEĆU ROBNU BERZU I NAJVEĆU SVIJETSKU BERZU ROBA I ROBNIH FJUČERSA NYMEX/COMEX**

1.3. Njujorška robna berza – Commodity Exchange (COMEX) i druge robne berze

- OD UDRUŽIVANJA, **NYMEX** POSLUJE PREKO DVA ODJELJKA UNUTAR ISTE BERZE

1.3. Njujorška robna berza – Commodity Exchange (COMEX) i druge robne berze

- **ODJELJAK COMEX JE NAJVEĆE TRŽIŠTE FJUČERSA I OPCIJA NA METALE U SAD NA KOJOJ SE TRGUJE FJUČERSIMA I FJUČERS OPCIJAMA NA BAKAR, ZLATO, SREBRO I EUROPSKIM BERZANSKIM INDEKSOM EUROTOP 100**

1.3. Njujorška robna berza – Commodity Exchange (COMEX= i druge robne berze

- **ODJELJAK NYMEX TRGUJE FJUČERSIMA I OPCIJAMA NA FJUČERSE NA ČITAV SPEKTAR STANDARDIZIRANIH NAFTINIH DERIVATA, PRIRODNI PLIN, ELEKTRIČNU ENERGIJU, PLATINU I PALADIJ**

1.3. Njujorška robna berza – Commodity Exchange (COMEX) i druge robne berze

- **NJUJORŠKA** **ROBNA** **BERZA**
ELEKTRONSKI **JE** **POVEZANA** **SA**
SIDNEJSKOM **BERZOM** **FJUČERSA**
(SYDNEY FUTURES EXCHANGE)

1.3. Njujorška robna berza – Commodity Exchange (COMEX) i druge robne berze

- **NJUJORŠKA BERZA KAFE, ŠEĆERA I KAKAOA (NEW YORK COFFEE, SUGAR AND COCOA EXCHANGE) JE DRUGA VELIKA ROBNA BERZA U NJUJORKU NA KOJOJ SE TRGUJE FJUČERS UGOVORIMA NA ŠEĆER, KAFU, KAKAO, SIR I MLIJEKO U PRAHU**

1.3. Njujorška robna berza – Commodity Exchange (COMEX) i druge robne berze

- **POSTOJI I NJUJORŠKA BERZA
FJUČERSA (NEW YORK FUTURES
EXCHANGE – NYFE)**

1.3. Njujorška robna berza – Commodity Exchange (COMEX) i druge robne berze

- **NA NJOJ SE TRGUJE FJUČERSIMA I OPCIJAMA NA BERZANSKI INDEKS NYSE COMPOSITE I ROBNI BERZANSKI INDEKS KR-CRB, KAO I FJUČERSIMA I OPCIJAMA NA PAMUK, A KROZ NJENU PODRUŽNICU CITRUS ASSOCIATES OF NEW YORK COTTON EXCHANGE INC.**

1.3. Njujorška robna berza – Commodity Exchange (COMEX) i druge robne berze

- **TRGUJE SE I FJUČERSIMA I OPCIJAMA
NA FJUČERSE NA ZAMRZNUTI
KONCENTRAT NARANČINOŠ SOKA**

1.3. Njujorška robna berza – Commodity Exchange (COMEX) i druge robne berze

- **U NJUJORKU SE NALAZI I NJUJORŠKA BERZA PAMUKA (NEW YORK COTTON EXCHANGE - NYCE)**
- **TO JE NAJSTARIJA ROBNA BERZA U NJUJORKU, KOJU JE OSNOVALA 1870. GODINE SKUPINA BROKERA I TRGOVACA PAMUKOM**

1.3. Njujorška robna berza – Commodity Exchange (COMEX) i druge robne berze

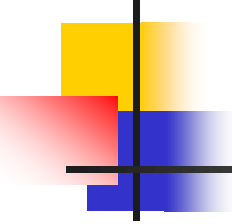
- U NJENOM SASTAVU SE NALAZI I NJENA **DIVIZIJA FINEX** NA KOJOJ SE TRGUJE FJUČERSIMA I OPCIJAMA NA FJUČERSE NA VALUTE, UKRŠTENE VALUTNE TEČAJEVE I AMERIČKE DRŽAVNE OBVEZNICE

1.3. Njujorška robna berza – Commodity Exchange (COMEX) i druge robne berze

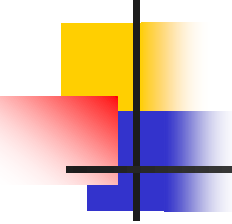
- JUNA 1994. GODINE OSNOVANA JE I **EUROPSKA PODRUŽNICA FINEX** U DABLINU
- DECEMBRA 1993. GODINE NYCE JE KUPILA NJUJORŠKU BERZU FJUČERSA (NYFE)
- PORED NJUJORKA, U ČIKAGU SE NALAZI VIŠE ZNAČAJNIH TRŽIŠTA

1.4. Čikaška berza - Chicago Board of Trade (CBOT) i druge berze u Čikagu

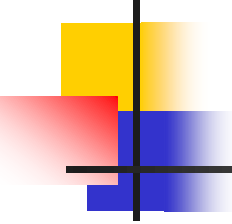
- **ČIKAŠKA BERZA (CBOT) JE OSNOVANA 1848. GODINE I NAJSTARIJA JE BERZA DERIVATNIH VRIJEDNOSNIH PAPIRA**
- **IMA PREKO 3600 ČLANOVA OD KOJIH 1400 PREDSTAVLJAJU TZV. “PUNE ČLANOVE” (FULL MEMBERS) KOJI MOGU TRGOVATI SVIM VRSTAMA UGOVORA**

1.4. Čikaška berza - Chicago Board of Trade (CBOT) i druge berze u Čikagu

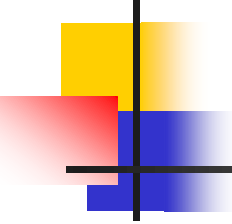
- **CIJENE SE FORMIRAJU KROZ PROCES AUKCIONOG IZVIKIVANJA NA PARKETU I UZ POMOĆ ELEKTRONSKIH TRGOVAČKIH SISTEMA**

1.4. Čikaška berza - Chicago Board of Trade CBOT i druge berze u Čikagu

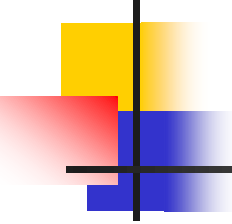
- **ČIKAŠKA BERZA** JE U POČETKU BILA BERZA FORVARDA I FJUČERSA ISKLJUČIVO NA POLJOPRIVREDNE PROIZVODE: PŠENICU, KUKURUZ I ZOB

1.4. Čikaška berza - Chicago Board of Trade (CBOT) i druge berze u Čikagu

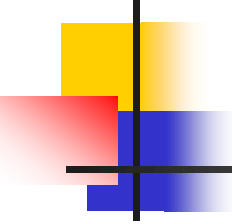
- **NAJSTARIJA JE BERZA U SVIJETU ZA TRGOVINU FORVARDIMA, FJUČERSIMA, OPCIJAMA I SVOPOVIMA, S CILJEM DA SE IZBJEGNU TRGOVINSKI RIZICI, A POSEBNO RIZIK CIJENE, KREDITNI, KAMATNI I TEČAJNI RIZIK**

1.4. Čikaška berza - Chicago Board of Trade (CBOT) i druge berze u Čikagu

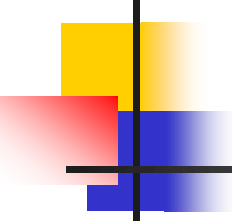
- **GODINE 1975. DOLAZI DO UVOĐENJA FJUČERSA NA FINANCIJSKE INSTRUMENTE: FJUČERS NA AMERIČKU DRŽAVNU OBVEZNICU (U.S. TREASURY BOND FUTURES CONTRACT), OPCIJE NA FJUČERS UGOVORE, FJUČERS I FJUČERS OPCIJA NA DOW JONES INDUSTRIJSKI PROSJEK**

1.4. Čikaška berza - Chicago Board of Trade (CBOT) i druge berze u Čikagu

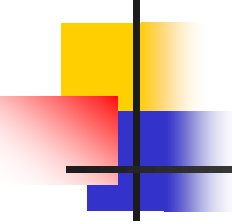
- SVE DO 20. OKTOBRA 1994. GODINE NA **ČIKAŠKOJ BERZI (CBOT)** SE TRGOVALO ISKLJUČIVO PUTE**M** **AUKCIJE** IZVIKIVANJEM KUPACA I PRODAVACA NA PARKETU (TRADING RING ILI PITS)

1.4. Čikaška berza - Chicago Board of Trade (CBOT) i druge berze u Čikagu

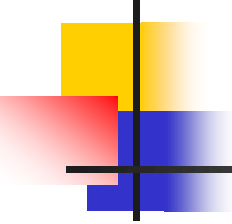
- U CILJU PRAĆENJA SVJETSKIH TRENDOVA, UVEDEN JE **ELEKTRONSKI TRGOVAČKI SISTEM** "PROJECT A", KOJI JE 27. AUGUSTA 2000. GODINE ZAMIJENJEN **NOVIM SISTEMOM A/C/E** (ALLIANCE/CBOT/EUREX) KOJI JE U SVOJOJ PRVOJ SEDMICI RADA OSTVARIO PROMET OD **280.000** UGOVORA

1.4. Čikaška berza - Chicago Board of Trade (CBOT) i druge berze u Čikagu

- **UKUPAN PROMET, ODNOSNO OBIM TRGOVANJA DOSTIGAO JE REKORD OD 454 MILIONA UGOVORA U 2003. GODINI**

1.4. Čikaška berza - Chicago Board of Trade (CBOT) i druge berze u Čikagu

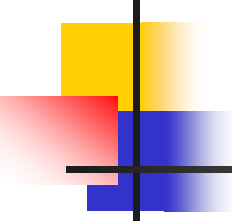

- **TRGUJE SE S VIŠE OD 50 RAZLIČITIH OPCIJSKIH I FJUČERS UGOVORA IZMEĐU 3.600 ČLANOVA BERZE**

1.4. Čikaška berza - Chicago Board of Trade (CBOT) i druge berze u Čikagu

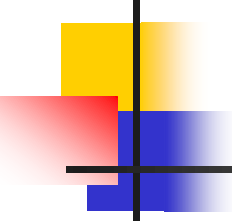
- **ČIKAŠKA TRGOVAČKA BERZA (CHICAGO MERCANTILE EXCHANGE – CME) JE MEĐUNARODNO TRŽIŠTE KOJE POVEZUJE KUPCE I PRODAVCE DERIVATNIH INSTRUMENTATA NA TRGOVAČKOM PARKETU CME, KROZ GLOBEX 2 ELEKTRONSKI SISTEM I KROZ DIREKTNE PRIVATNE PREGOVORE ZAJNTERESIRANIH STRANA**

1.4. Čikaška berza - Chicago Board of Trade (CBOT) i druge berze u Čikagu

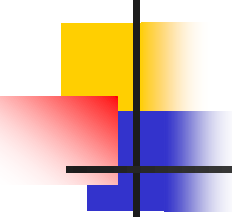
- **ČIKAŠKA TRGOVAČKA BERZA** NUDI FJUČERSE I FJUČERS OPCIJE U ČETIRI OSNOVNE OBLASTI: BERZANSKE INDEKSE DIONICA, KAMATNE STOPE, INOZEMNE VALUTE I ROBE
- PREDSTAVLJA **GLAVNO TRŽIŠTE** ROBNIH I DEVIZNIH FJUČERSA I FJUČERS OPCIJA U SAD

1.4. Čikaška berza - Chicago Board of Trade (CBOT) i druge berze u Čikagu

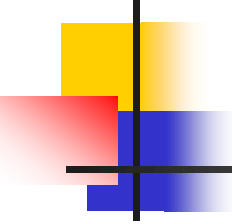
- **ČIKAŠKA BERZA (CBOT) SE 2007. GODINE SPOJILA S ČIKAŠKOM ROBNOM BERZOM - CHICAGO MERCANTILE EXCHANGE (CME) U CME GROUP, HOLDING KOMPANIJU**

1.4. Čikaška berza- Chicago Board of Trade (CBOT) i druge berze u Čikagu

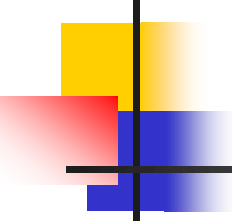
- DANAS SE NA **CME GROUP** TRGUJE S **POLJOPRIVREDNIM PROIZVODIMA** (PŠENICA, KUKURUZ, SOJA, SOJINA PREKRUPA, SOJINO ULJE, SOJINA SAČMA, RIŽA, OVAS, ŽIVE SVINJE, ŽIVA JUNAD, SVINJSKO SALO, OBLOVINA), **ELEKTRONSKIM PROIZVODIMA, ZLATOM I SREBROM I FINANCIJSKIM PROIZVODIMA**

1.4. Čikaška berza - Chicago Board of Trade (CBOT) i druge berze u Čikagu

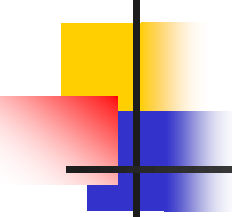
- U CILJU REGULIRANJA NAČINA TRGOVINA NA BERZI I ISPUNJAVANJA OBVEZA UGOVORNIH STRANA **ČIKAŠKA BERZA (CBOT)** JE USVOJILA PRAVILNIK O TRGOVANJU

1.4. Čikaška berza - Chicago Board of Trade (CBOT) i druge berze u Čikagu

- PORED UOBIČAJENIH ODREDBI, U PRAVILNIKU SU SADRŽANE I ODREDBE O **MINIMUMU KVALITETA** ZA SVAKU BERZANSKU ROBU, ODNOSNO BERZANSKI MATERIJAL POJEDINAČNO, KAO **UVJET** DA BI SE S NJIMA MOGLO TRGOVATI NA BERZI

1.4. Čikaška berza - Chicago Board of Trade (CBOT) i druge berze u Čikagu

- **POSTOJI I ČIKAŠKA BERZA RIŽE I PAMUKA** (CHICAGO RICE AND COTTO EXCHANGE)
- **U ČIKAGU SE NALAZI I ČIKAŠKA BERZA OPCIJA** (CHICAGO BOARD OPTION EXCHANGE – CBOE) **KAO NAJVEĆA BERZA FINANCIJSKIH OPCIJA U SAD,** OSNOVANA 1973. GODINE

1.5. Regionalne i lokalne berze u SAD

- PORED CENTRALNIH POSTOJE I **REGIONALNE I LOKALNE BERZE U SAD**
- NA NJIMA SE TRGUJE VRIJEDNOSNIM PAPIRIMA REGIONALNOG I LOKALNOG ZNAČAJA, ALI I ONIMA KOJIMA SE TRGUJE NA CENTRALNOJ I NA LOKALNOJ BERZI

1.5. Regionalne i lokalne berze u SAD

- **OVO POSLJEDNJE JE MOGUĆE KROZ DVOSTRUKI LISTING (DUAL LISTING) ILI NELISTINGOVANA TRGOVAČKA PRAVA (UNLISTED TRADING PRIVILEGES) NA LOKALNOJ BERZI**

1.5. Regionalne i lokalne berze u SAD

- **LOKALNE BERZE SU:**
 - **PACIFIČKA BERZA** (PACIFIC STOCK EXCHANGE)
 - **SREDNJEAMERIČKA BERZA** (MIDAMERICA STOCK EXCHANGE) SMJEŠTENA U ČIKAGU ...

1.5. Regionalne i lokalne berze u SAD

- **MINNEAPOLIS GRAIN EXCHANGE**
(MGEX), MINNEAPOLIS U DRŽAVI
MINNESOTA, TRGUJE
POLJOPRIVREDNIM PROIZVODIMA
(PRIJE SVEGA PŠENICOM I
KUKURUZOM) I OPCIJAMA I
FJUČERSIMA NA POLJOPRIVREDNE
PROIZVODE ...

1.5. Regionalne i lokalne berze u SAD

- **FILADELFIJSKA BERZA**
(PHILADELPHIA STOCK EXCHANGE)
- **BOSTONSKA BERZA** (BOSTON STOCK EXCHANGE) ...

1.5. Regionalne i lokalne berze u SAD

- **SINSINATIJSKA BERZA (CINCINATY STOCK EXCHANGE)**
- **KANZAS BERZA (KANZAS CITY BOARD OF TRADE) NA KOJOJ SE TRGUJE FJUČERSIMA I OPCIJAMA NA PŠENICU I ODABRANE INDEKSE, KOJA SE NALAZI U DRŽAVI MISURI**

1.6. NASDAQ

- globalna trgovačka mreža

- U **SAD** POSTOJI I BERZA (TRŽIŠTE)
NASDAQ
- DRUGO JE NAJZNAČAJNIJE TRŽIŠTE
DIONICA U SAD I SVIJETU

1.6. NASDAQ

- globalna trgovačka mreža

- ELEKTRONSKI TRGOVAČKI SISTEM **NASDAQ** - NATIONAL ASSOCIATION OF SECURITIES DEALERS AUTOMATED QUOTATIONS - JE KOMPJUTERIZIRANI SISTEM ELEKTRONSKIH KOTACIJA OSNOVAN OD NACIONALNOG UDRUŽENJA DILERA VRIJEDNOSNIM PAPIRIMA- THE NATIONAL ASSOCIATION OF SECURITIES DEALERS - NASD

1.6. NASDAQ

- globalna trgovačka mreža

- **USTANOVljen JE 8. FEBRUARA 1971. GODINE, S CILJEM DA OMOGUĆI LOCIRANJE MARKET MEJKERA (OTC DILERA) KROZ ELEKTRONSKE KOTACIJE VRIJEDNOSNIH PAPIRA NA OTC TRŽIŠTU**

1.6. NASDAQ

- globalna trgovačka mreža

- POMOĆU OVOG SISTEMA BROKERI – DILERI, POSREDSTVOM SVOG TERMINALA **TRENUTNO** DOBIVAJU IZ NASDAQ KOMPJUTERA, **AKTUALNE** KOTACIJE MARKET MEJKERA

1.6. NASDAQ

- globalna trgovačka mreža

- DANAS JE PO OBIMU PROMETA, DRUGO NAJVEĆE TRŽIŠTE DIONICA U SAD I U SVIJETU
- **NAJAKTIVNIJI** VRIJEDNOSNI PAPIRI SVAKODNEVNO NALAZE PROSTOR U WALL STREET JOURNAL-U
- U **NASDAQ SISTEM** UKLJUČENO JE OKO 600 DILERA - MARKET MEJKERA

1.6. NASDAQ

- globalna trgovačka mreža

- NASDAQ, KAO ELEKTRONSKA KOMUNIKACIJSKA MREŽA, OMOGUĆUJE **PRIKLJUČKE** ZA DILERE - MARKET MEJKERE, BROKERE I KONTROLORE
- POSTOJE TRI RAZINE PRISTUPA SISTEMU

1.6. NASDAQ

- globalna trgovačka mreža

- **PRVA RAZINA** BROKERU OMOGUĆAVA SAMO DOBIVANJE PODATAKA O NAJVIŠOJ PONUĐENOJ CIJENI I NAJNIŽOJ TRAŽENOJ CIJENI UNUTAR **NASDAQ SISTEMA**

1.6. NASDAQ

- globalna trgovačka mreža

- **DRUGA RAZINA UZ TRENUTNE
KOTACIJE IDENTIFICIRA I KO SU
MARKET MEJKERI SVAKE PONUDE I
OMOGUĆAVA IZVRŠENJE NALOGA
POSREDSTVOM SISTEMA**

1.6. NASDAQ

- globalna trgovačka mreža

- **TREĆA RAZINA** OMOGUĆAVA MARKET MEJKERIMA DA, UZ ONO ŠTO PRUŽAJU PRVE DVIJE RAZINE, MOGU UNOSITI, KORIGIRATI ILI BRISATI KOTACIJE ZA DIONICE U KOJIMA “PRAVE TRŽIŠTE“
- NJIHOVE UNIJETE KOTACIJE SE MOGU VIDJETI NA TERMINALIMA ŠIROM **NASDAQ SISTEMA**

1.6. NASDAQ

- globalna trgovačka mreža

- **SISTEM IMA OKO 180.000 TERMINALA U SAD I VIŠE OD 25.000 TERMINALA U KANADI, VELIKOJ BRITANIJI, NJEMAČKOJ, ŠVICARSKOJ I FRANCUSKOJ**

1.6. NASDAQ

- globalna trgovačka mreža

- UKUPNO DANAS IMA OKO 350.000 KOMPJUTERSKIH TERMINALA ŠIROM SVIJETA U **NASDAQ** SISTEMU
- SJEDIŠTE **NASDAQ** EUROPA JE U **LONDONU**, A NEDAVNO JE OTKUPIO EUROPSKU ELEKTRONSKU TRGOVAČKU MREŽU **EASDAQ**

1.6. NASDAQ

- globalna trgovačka mreža

- **ZNAČAJ NASDAQ SISTEMA U GLOBALNOJ TRGOVINI VRIJEDNOSNIM PAPIRIMA JE IZUZETNO VELIKI**
- **JEDNOSTAVNOST PRISTUPA, LAKŠE ISPUNJAVANJE UVJETA LISTINGA I GLOBALNA POVEZANOST DAJU OVOM GLOBALNOM TRGOVAČKOM SISTEMU IZUZETNU PERSPEKTIVU**

1.7. Berze u Kanadi, Meksiku i Južnoj Americi

- **GLAVNA BERZA U KANADI JE BERZA U TORONTU - TORONTO STOCK EXCHANGE – TSE, A ZNAČAJNE SU I BERZE U MONTREALU I VANKUVERU**

1.7. Berze u Kanadi, Meksiku i Južnoj Americi

- **NA LISTINGU TSE SE NALAZI OKO 1.200 DIONICA I 33 OPCIJE**
- **OD DIONICA S LISTINGA KREIRA SE VIŠE BERZANSKIH INDEKSA MEĐU KOJIMA JE TSE 300 COMPOSITE INDEX**

1.7. Berze u Kanadi, Meksiku i Južnoj Americi

- **KOMPJUTERSKI TRGOVAČKI SISTEM S BERZE U TORONTU **CATS** (COMPUTER ASSISTED TRADING SYSTEM) POSTAO JE **MODEL ELEKTRONSKE TRGOVAČKE PLATFORME ZA BERZE ŠIROM SVIJETA****

1.7. Berze u Kanadi, Meksiku i Južnoj Americi

- **MONTREALSKA BERZA** (MONTREAL EXCHANGE, BOURSE DE MONTREAL) JE NAJSTARIJA BERZA U KANADI I DRUGA JE PO OBIMU PROMETA
- NA NJOJ SE TRGUJE DIONICAMA, OBVEZNICAMA, FJUČERSIMA I OPCIJAMA UZ POMOĆ **ELEKTRONSKOG MORRE SISTEMA TRGOVINE**

1.7. Berze u Kanadi, Meksiku i Južnoj Americi

- U KANADI JE ZNAČAJNA I **VANKUVERSKA BERZA**
- **MEKSIČKA BERZA** (BOLSA MEXICANA DE VALORES) JE JEDINA BERZA U MEKSIKU I NAJVEĆA U LATINSKOJ AMERICI
- OSNOVANA JE 1894. GODINE I U SVOJINI JE 26 BROKERSKIH KUĆA (CASAS DE BOLSA)

1.7. Berze u Kanadi, Meksiku i Južnoj Americi

- **PRVI BERZANSKI INDEKS IPC** (INDICE DE PRECION Y COTIZACIONES) OBUHVATA **40** NAJREPREZENTATIVNIJIH DIONICA I PODLOŽAN JE REVIZIJI NA SVAKA DVA MJESECA
- **DRUGI BERZANSKI INDEKS INMEX** KORISTI SE ZA OSNOVU FJUČERSA I OPCIJA I PODLOŽAN JE REVIZIJI NA SVAKIH ŠEST MJESECI

1.7. Berze u Kanadi, Meksiku i Južnoj Americi

- U JUŽNOJ AMERICI POSTOJI
RAZGRANATI SISTEM BERZI S
DOMINACIJOM BERZI U SAO PAOLU
(BRAZIL) I BUENOS AIRESU
(ARGENTINA)

1.8. Berze u Velikoj Britaniji

- **LONDONSKA BERZA (LONDON STOCK EXCHANGE) JE GLAVNA BERZA U VELIKOJ BRITANIJ**
- **ZVANIČNO JE OSNOVANA 1802. GODINE, IAKO JE, U NEINSTITUCIONALNOJ FORMI, TRGOVINA VRIJEDNOSNIM PAPIRIMA U LONDONU POČELA JOŠ U 17. STOLJEĆU, PO KAFANAMA I KRČMAMA**

1.8. Berze u Velikoj Britaniji

- **GODINE 1986. NA BERZU JE UVEDEN KOMPJUTERSKI SISTEM SEAQ KOJI JE ZNATNO SMANJIO OBIM POSLOVANJA NA PARKETU**
- **RANIJE SU U VELIKOJ BRITANIJI POSTOJALE NEZAVISNE REGIONALNE BERZE U BIRMINGEMU, BRISTOLU, LIDSU, LIVERPULU, MANČESTERU, GLAZGOVU I BELFASTU**

1.8. Berze u Velikoj Britaniji

- **DANAS SU ONE SAMO LOKALNE
PODRUŽNICE LONDONSKE BERZE S
ELEKTRONSKIM SISTEMIMA
TRGOVANJA**

1.8. Berze u Velikoj Britaniji

- **TRŽIŠNA KAPITALIZACIJA LONDONSKE BERZE JE OKO 1/4 KAPITALIZACIJE NYSE, ALI JE OBIM PROMETA SRAZMJERNO MANJI**
- **NA UKUPNOM LISTINGU JE PREKO 2.600 KOMPANIJA OD KOJIH NA INOZEMNE OTPADA OKO 20%**

1.8. Berze u Velikoj Britaniji

- **KADA SU U PITANJU ROBNE BERZE NAJSTARIJA JE BALTIK BERZA, SMJEŠTENA U LONDONU I FUNKCIONIRA KROZ TRI SEKCIJE:**
 - **ROBNA SEKCIJA: PŠENICA, JEČAM, HELJDA, ULJE, ULJARICE, MESO, KROMPIR I DERIVATI NA SVE POMENUTE PROIZVODE ...**

1.8. Berze u Velikoj Britaniji

- **DVIJE USLUŽNE SEKCIJE: BRODSKA SEKCIJA I ZRAKOPLOVNA SEKCIJA**
- **NAJREFERENTNIJA JE BERZA ZA IZNAJMLJIVANJE BRODSKOG PROSTORA**

1.8. Berze u Velikoj Britaniji

- **LONDONSKA ROBNA BERZA** (LONDON COMMODITY EXCHANGE) POSLUJE OD 1811. GODINE, A NA NJOJ SE TRGUJE S PREKO **100** VRSTA ROBE: ZAČINI, LIJEKOVI, VOSKOVI, GUME, ČAJEVI ...

1.8. Berze u Velikoj Britaniji

- **POSTOJI I LONDONSKA PROVIZORNA BERZA NA KOJOJ SU ROBE ZA TRGOVINU: SIR, BUTER, SLANINA, SALO, JAJA, KONZERVIRANO MESO, A ZASJEDA JEDANPUT SEDMIČNO**

1.8. Berze u Velikoj Britaniji

- **POSTOJE I SPECIJALIZIRANE ROBNE BERZE U VELIKOJ BRITANIJI, KAO ŠTO SU:**
 - **LONDONSKA BERZA METALA**
 - **LONDONSKA BERZA NAFTE (INTERNATIONAL PETROLEUM EXCHANGE - IPE) ...**

1.8. Berze u Velikoj Britaniji

- **LONDONSKA BERZA VUNE (LONDON WOOL EXCHANGE - LWE)**
- **LONDONSKA BERZA KAUČUKA**
- **LONDONSKA BERZA PAMUKA**
- **LONDONSKA BERZA KUKURUZA**

1.8. Berze u Velikoj Britaniji

- **U VELIKOJ BRITANIJI POSTOJE I DRUGE BERZE KAO ŠTO SU:**
 - **LIVERPULSKA BERZA PAMUKA**
 - **LIVERPULSKA BERZA KUKURUZA**
 - **MANČESTERSKA KRALJEVSKA BERZA**

1.9. Berze u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj i Nizozemskoj

- **FRANKFURTSKA BERZA** -
FRANKFURTER WERTPAPIERBORSE - JE NAJVEĆA I NAJSTARIJA BERZA MEĐU OSAM REGIONALNIH BERZI U NJEMAČKOJ

1.9. Berze u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj i Nizozemskoj

- **FRANKFURTSKA BERZA** OTPOČELA JE S RADOM 1820. GODINE PROMETOM DIONICA AUSTRIJSKE NACIONALNE BANKE
- NA NJU OTPADA PREKO 75% PROMETA DIONICA U ZEMLJI

1.9. Berze u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj i Nizozemskoj

- **OD 1993. GODINE NALAZI SE U SASTAVU GRUPE DOJČE BERZE (U ČIJEM SE SASTAVU NALAZI I BIVŠA DOJČE TERMINSKA BERZA, DANAS EUREX)**

1.9. Berze u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj i Nizozemskoj

- ČLANOVI BERZE SU **BANKE**, KOJE TRGUJU VRIJEDNOSNIM PAPIRIMA ZA SVOJ I TUĐI RAČUN, **ZVANIČNI BROKERI**, KOJI IGRAJU ULOGU POSREDNIKA NA ZVANIČNOM TRŽIŠTU I ODREĐUJU CIJENU PAPIRA I **SLOBODNI BROKERI** KOJI IGRAJU ULOGU POSREDNIKA U SVIM PAPIRIMA NA BERZI

1.9. Berze u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj i Nizozemskoj

- **CIJENE VRIJEDNOSNIH PAPIRA USPOSTAVLJAJU ZVANIČNI I SLOBODNI BROKERI, GLASNIM IZVIKIVANJEM U AUKCIONOM PROCESU I POSREDSTVOM KOMPJUTERSKOG SISTEMA IBIS UVEDENOG 1991.GODINE**
- **GLAVNI BERZANSKI INDEKS JE DAX, FORMIRAN 1988. GODINE**

1.9. Berze u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj i Nizozemskoj

- U NJEMAČKOJ POSTOJI **SISTEM REGIONALNIH BERZI UDRUŽENIH U DOJČE BERZU**, GDJE SE JEDNA OD NJIH, **NAJVEĆA, UZIMA KAO GLAVNA NACIONALNA BERZA**

1.9. Berze u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj i Nizozemskoj

- PORED FRANKFURTA, **REGIONALNE BERZE U NJEMAČKOJ** SU U BERLINU, BREMENU, DIZELDORFU, HAMBURGU, HANOVERU, MINHENU I ŠTUTGARTU
- FRANKFURTSKA BERZA JE DALEKO **NAJVEĆA FINANCIJSKA BERZA**, A **NAJVEĆA ROBNA BERZA** JE HANOVERSKA BERZA

1.9. Berze u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj i Nizozemskoj

- **EUREX** JE OSNOVAN DECEMBRA 1996. KAO ZAJEDNIČKI PROJEKT IZMEĐU DOJČE BERZE I ŠVICARSKIH BERZIDIONICA I DERIVATA, A ZVANIČNO JE OSNOVANA POSLIJE **UDRUŽIVANJA DOJČE TERMINSKJE BERZE (DEUTSCHE TERMINBORS) I SOFFEX (SWISS OPTIONS AND FINANCIAL FUTURES EXCHANGE)**

1.9. Berze u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj i Nizozemskoj

- **CILJ OVOG UDRUŽIVANJA BIO JE
POSTAVLJANJE TRGOVAČKE PLATFORME
ZAJEDNIČKE**

1.9. Berze u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj i Nizozemskoj

- **BEČKA BERZA** JE JEDNA OD NAJSTARIJIH BERZI U SVIJETU, OSNOVANA 1771. GODINE, KAO DRŽAVNA INSTITUCIJA ZADUŽENA ZA KREIRANJE TRŽIŠTA ZA DRŽAVNE OBVEZNICE

1.9. Berze u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj i Nizozemskoj

- NA **BEČKOJ BERZI** ODVIJA SE OKO **2/3** SVIH TRANSAKCIJA DIONICAMA I OBVEZNICAMA U **AUSTRIJI**, DOK SE OSTATAK PROMETA ODVIJA U VANBERZANSKOM PROMETU

1.9. Berze u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj i Nizozemskoj

- **CIRIŠKA BERZA (ZURICH STOCK EXCHANGE) JE GLAVNA NACIONALNA BERZA U ŠVICARSKOJ, VEĆA OD BERZI U ŽENEVI I BAZELU**

1.9. Berze u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj i Nizozemskoj

- **TRI ŠVICARSKE BERZE SU POVEZANE KOMPJUTERSKI I POSLUJU SIMULTANO, TAKO DA SE ČESTO GOVORI O ŠVICARSKOJ BERZI**
- **GLAVNI BERZANSKI INDEKS JE SPI (SWISS PERFORMANCE INDEX)**

1.9. Berze u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj i Nizozemskoj

- **AMSTERDAMSKA BERZA** (AMSTERDAM STOCK EXCHANGE) JE **NAJSTARIJA BERZA U SVIJETU**, OSNOVANA 1602. RADI TRGOVINE DIONICAMA NIZOZEMSKE ISTOČNOINDIJSKE KOMPANIJE

1.9. Berze u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj i Nizozemskoj

- DANAS SE U OKVIRU **AMSTERDAMSKE BERZE** NALAZI I **AMSTERDAMSKO MEĐUNARODNO TRŽIŠTE (AMSTERDAM INTERNATIONAL MARKET)** KAO I **EUROPSKA BERZA OPCIJA (EUROPEAN OPTIONS EXCHANGE)**
- **AMSTERDAMSKA BERZA** JE UKLJUČENA U **EURONEXT SISTEM**

1.9. Berze u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj i Nizozemskoj

- **MEĐU RAZVIJENIJE BERZE SVAKAKO TREBA POMENUTI BERZE U:**
 - **STOKHOLMU**
 - **HELSINKIJU**
 - **OSLU**
 - **ATINI**

1.10. Berze u Francuskoj, Španjolskoj i Italiji

- **GLAVNA NACIONALNA BERZA U FRANCUSKOJ JE PARIŠKA BERZA, OSNOVANA 1886. GODINE**
- **OD JANUARA 1991. GODINE UDRUŽILA JE U SISTEM JOŠ ŠEST, DO TADA NEOVISNIH REGIONALNIH BERZI U: BORDOU, LILU, LIONU, MARSEJU, NANSIJU I NANTU**

1.10. Berze u Francuskoj, Španjolskoj i Italiji

- PARIŠKA BERZA BILA JE OKOSNICA STVARANJA **BERZE EURONEXT**
- TO JE, UZ FRANKFURTSKU BERZU, NAJZNAČAJNIJE TRŽIŠTE KONTINENTALNE EUROPE
- OVO TRŽIŠTE JE NASTALO **UDRUŽIVANJEM**: PARIŠKE, BRISELSKE I AMSTERDAMSKE BERZE, MARTA MJESECA 2000. GODINE

1.10. Berze u Francuskoj, Španjolskoj i Italiji

- **MATIF** (MARCHE A TERME DES INSTRUMENTS FINANCIERS) JE TERMINSKA BERZA U FRANCUSKOJ OTVORENA 1986. GODINE
- NA OVOJ BERZI SE TRGUJE FJUČERSIMA I OPCIJAMA NA FINANCIJSKE INSTRUMENTE I ROBE

1.10. Berze u Francuskoj, Španjolskoj i Italiji

- **MONEP** (MARCHE DES OPTIONS NEGOCIABLES DE PARIS) JE FRANCUSKA BERZA OPCIJA OSNOVANA 1987. GODINE I VLASNIČKI VEZANA ZA PARIŠKU BERZU, DANAS **EURONEXT**

1.10. Berze u Francuskoj, Španjolskoj i Italiji

- **TRGOVANJE SE IZVODI ELEKTRONSKIM PUTEM I AUKCIJOM PUTEM GLASNOG IZVIKIVANJA**
- **NA MONEP-U SE KONTINUIRANO I AKTIVNO TRGUJE KRATKOROČNIM AMERIČKIM I DUGOROČNIM EUROPSKIM OPCIJAMA I OPCIJAMA NA IZABRANE DIONICE**

1.10. Berze u Francuskoj, Španjolskoj i Italiji

- **NA PARIŠKOJ BERZI JE 1988. UVEDEN KOMPJUTERIZIRANI SISTEM TRGOVANJA CAC (COTATION ASSISTEE E CONTINUE), SLIČAN KOMPJUTERSKOM SISTEMU S BERZE U TORONTU – CATS (COMPUTER ASSISTED TRADING SYSTEM), KOJI IZRASTA U NSC TRGOVAČKU PLATFORMU EURONEXT-A, I KORISTI JU 14 BERZI U SVIJETU**

1.10. Berze u Francuskoj, Španjolskoj i Italiji

- **U ŠPANJOLSKOJ JE NAJZNAČAJNIJA BOLSA DE MADRID**
- **ONA JE NAJVEĆA OD ČETIRI BERZE U ŠPANJOLSKOJ S NAJZNAČAJNIJIM MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM**
- **OSTALE TRI ŠPANJOLSKE BERZE SU U: BARSELONI, VALENSIJI I BILBAU**

1.10. Berze u Francuskoj, Španjolskoj i Italiji

- **SVE ŠPANJOLSKE BERZE KORISTE CENTRALIZIRANI SISTEM ZA PORAVNANJE TRANSAKCIJA**
- **TRGOVANJE JE BAZIRANO NA MODIFICIRANOM CATS SISTEMU**

1.10. Berze u Francuskoj, Španjolskoj i Italiji

- **MILANSKA BERZA JE NAJVEĆA U ITALIJI I NA NJU OTPADA VIŠE OD 90% BERZANSKOG PROMETA U ZEMLJI**
- **OSTALE BERZE SU U: RIMU, TORINU, ĐENOVI, BOLONJI, FIRENCI, NAPULJU, PALERMU I VENECIJI**

1.10. Berze u Francuskoj, Španjolskoj i Italiji

- **UTEMELJENO JE VIJEĆE ITALIJANSKIH BERZI (CONSIGLIO DI BORSA) KOJE JE UVELO KOMPJUTERSKI SISTEM TRGOVANJA I TRŽIŠTE ZA VELIKE, BLOK, TRANSAKCIJE**

1.11. Berze u Japanu

- **TOKIJSKA BERZA JE NAJVEĆA I NAJZNAČAJNIJA FINANCIJSKA BERZA U JAPANU I ČITAVOJ AZIJI**
- **OSNOVANA JE 15. MAJA 1878. GODINE I FUNKCIONIRA KAO SAMOREGULATORNA NEPROFITNA ASOCIJACIJA**
- **TOKIJSKU BERZU ODRŽAVAJU I NJOME UPRAVLJAJU NJENI ČLANOVI**

1.11. Berze u Japanu

- **NA TOKIJSKOJ BERZI SE TRGUJE I DIONICAMA I OBVEZNICAMA I DERIVATIMA**
- **TOKIJSKA BERZA OBUHVATA OKO 85% PROMETA VRIJEDNOSNIH PAPIRA U ZEMLJI**

1.11. Berze u Japanu

- **TOKIJSKA BERZA KOTIRA 2.091 KOMPANIJU, OD KOJIH SU 39 INOZEMNE KOMPANIJE**
- **TOKIJSKA BERZA IMA 121 ČLANA, OD KOJIH SU 24 INOZEMNA ČLANA**

1.11. Berze u Japanu

- **TOKIJSKA BERZA** **PODIJELJENA JE U TRI SEKCIJE:**
 - **PRVA SEKCIJA** **OBUHVATA OKO 1.488 DIONICA NAJPOZNATIJIH I NAJKVALITETNIJIH KOMPANIJA ...**

1.11. Berze u Japanu

- **DRUGA SEKCIJA**, OTVORENA 1961. GODINE OBUHVATA **568** DIONICA S BLAŽIM KRITERIJIMA LISTINGA
- **TREĆA SEKCIJA** BERZE OBUHVATA PROMET INOZEMNIH VRIJEDNOSNIH PAPIRA

1.11. Berze u Japanu

- OKO 70% KOMPANIJA PRVE SEKCIJE KOTIRAJU SE I NA **BERZAMA U OSAKI I NAGOJI**
- TRGOVINA SE U CJELINI ODVIJA POMOĆU **KOMPJUTERSKOG SISTEMA CORES**

1.11. Berze u Japanu

- **PARKET** JE PODIJELJEN NA ŠEST VELIKIH TRGOVAČKIH ŠALTERA OD KOJIH SU PET ZA JAPANSKE PAPIRE PODIJELJENE PO INDUSTRIJSKOJ PRIPADNOSTI, DOK JE ŠESTI, OTVOREN 1973. GODINE ZA INOZEMNE VRIJEDNOSNE PAPIRE

1.11. Berze u Japanu

- **GLAVNI DIO PROMETA, OKO 50%, ODVIJA SE POSREDSTVOM NEKOLIKO VELIKIH BROKERSKO - DILERSKIH KUĆA**
- **GLAVNI BERZANSKI INDEKS JE NIKKEI**

1.11. Berze u Japanu

- **CIJENA NA OTVARANJU I POSLIJE PREKIDA TRGOVANJA USPOSTAVLJA SE UZ POMOĆ ITAJUS (ITAYOUSE) AUKCIJSKOG SISTEMA KOJI PROVODI POSEBNI BERZANSKI ČLAN SAITORI**

1.11. Berze u Japanu

- **PORED TOKIJSKE BERZE, NACIONALNOM BERZOM SMATRA SE I BERZA U OSAKI**
- **UZ TO, POSTOJI I ŠEST REGIONALNIH BERZI U: NAGOJI, KJOTU, HIROŠIMI, FUKUOKI, NIGATI I SAPORU**
- **NA REGIONALNE BERZE OTPADA OKO 10% UKUPNOG PROMETA NA SVIM BERZAMA U JAPANU**

1.11. Berze u Japanu

- **KAO U SAD, I U JAPANU SE NA REGIONALNIM BERZAMA MOGU KOTIRATI ODABRANI PAPIRI S CENTRALNIH NACIONALNIH BERZI**
- **KAPITALIZACIJA JAPANSKIH BERZI IZNOSI OKO POLOVINE KAPITALIZACIJE AMERIČKIH BERZI**

1.12. Hongkongška berza (Hong Kong Stock Exchange)

- **FINANCIJSKA BERZA U HONGKONGU JE DRUGA NAJZNAČAJNIJA BERZA U AZIJI**
- **NASTALA JE 1947. GODINE UJEDINJENJEM DVIJE TADA POSTOJEĆE BERZE KOJE SU OSNOVANE 1891. I 1921. GODINE**

1.12. Hongkongška berza (Hong Kong Stock Exchange)

- **FINANCIJSKA BERZA U HONGKONGU**
KASNIJE JE PREUZELA JOŠ TRI BERZE:
 - **DALEKOISTOČNU BERZU, OSNOVANU 1969. GODINE**
 - **KAM NGAM BERZU, OSNOVANU 1971. GODINE**
 - **KOVLUN BERZU, OSNOVANU 1972. GODINE**

1.12. Hongkongška berza (Hong Kong Stock Exchange)

- OKONČANJEM PREUZIMANJA, APRILA 1986. GODINE MIJENJA SVOJE IME U **BERZU HONG KONGA** (STOCK EXCHANGE OF HONG KONG)

1.12. Hongkongška berza (Hong Kong Stock Exchange)

- **BERZANSKI INDEKS OVE BERZE JE HANG SENG INDEX, KREIRAN 1964. GODINE I NOSI NAZIV PO HANG SENG BANCI – PREDSTAVLJA PONDERIRANU VRIJEDNOST 33 DIONICE (BROJ 33 U KINESKOJ ASTROLOGIJI PREDSTAVLJA SRETAN BROJ)**

1.13. Australijska berza

- **AUSTRALIJSKA BERZA** (AUSTRALIAN STOCK EXCHANGE – ASX) SA SJEDIŠTEM U **SIDNEJU**, OD 1987. GODINE OBJEDINJUJE I RANIJE NEOVISNE BERZE U: **MELBURNU, PERTU, ADELAIDI, BRIZBEJNU I HOBARTU (TASMANIJA)**

1.13. Australijska berza

- **OD 1990. GODINE BERZANSKI POSAO NA NJOJ JE POTPUNO AUTOMATIZIRAN I KOMPJUTERIZIRAN POSREDSTVOM SISTEMA SEATS (STOCK EXCHANGE AUTOMATED TRADING SYSTEM)**

1.13. Australijska berza

- **GLAVNI BERZANSKI INDEKS JE ALL-ORDINAIRES SHARE INDEX NA BAZI 245 DIONICA**
- **NA LISTINGU IMA 1.410 DIONICA OD KOJIH SU 76 INOZEMNE DIONICE**

1.13. Australijska berza

- **NOVOZELANDSKA BERZA (NEW ZEALAND STOCK EXCHANGE) JE NACIONALNA BERZA NOVOG ZELANDA SA SJEDIŠTEM U VELINGTONU**
- **TRGOVAČKI PROCES JE POTPUNO AUTOMATIZIRAN**
- **GLAVNI INDEKS JE NZSE 40, KOJI SE SASTOJI OD 40 NAJVEĆIH I NAJLIKVIDNIJIH DIONICA**

2. BERZE NEKIH ZEMALJA U TRANZICIJI I ZEMALJA U RAZVOJU

- U **KINI** JE NAJVEĆA **ŠANGAJSKA BERZA**
- U **RUSIJI** POSTOJI NEKOLIKO BERZI, A DVIJE SU NAJZNAČAJNIJE, I TO:
 - **RUSKI TRGOVINSKI SISTEM (RUSSIAN TRADING SYSTEM-RTS)**
 - **MOSKOVSKA MEĐUBANKARSKA VALUTNA BERZA (MOSCOW INTERBANK CURRENCY EXCHANGE-MICEX)**

2. BERZE NEKIH ZEMALJA U TRANZICIJI I ZEMALJA U RAZVOJU

- U **UKRAJINI** POSTOJE DVIJE BERZE, I TO:
 - **UKRAJINSKA BERZA** (UKRAINIAN STOCK EXCHANGE - USE), OSNOVANA 1991. GODINE
 - **PFTS BERZA**, OSNOVANA 1995. GODINE, KOJA JE **NAJVEĆA BERZA**
- POSTOJI ZNAČAJNA BERZA U **VARŠAVI**, **POLJSKA**

2. BERZE NEKIH ZEMALJA U TRANZICIJI I ZEMALJA U RAZVOJU

- U **SLOVENIJI** JE **LJUBLJANSKA BERZA** (LJUBLJANA STOCK EXCHANGE - LSE), OSNOVANA 1989. GODINE
- U **HRVATSKOJ** JE **NAJVEĆA BERZA ZAGREBAČKA BURZA** (ZAGREB STOCK EXCHANGE - ZSE), OSNOVANA 1991. GODINE

2. BERZE NEKIH ZEMALJA U TRANZICIJI I ZEMALJA U RAZVOJU

- U **MAKEDONIJI** NAJVEĆA BERZA JE **MAKEDONSKA BERZA** (MACEDONIAN STOCK EXCHANGE), KOJA SE NALAZI U SKOPLJU, A OSNOVANA JE 1995. GODINE

2. BERZE NEKIH ZEMALJA U TRANZICIJI I ZEMALJA U RAZVOJU

- **U BOSNI I HERCEGOVINI POSTOJE DVIJE BERZE:**
 - **SARAJEVSKA BERZA - BURZA (SARAJEVO STOCK EXCHANGE - SSE), OSNOVANA SEPTEMBRA 2001. GODINE**
 - **BANJALUČKA BERZA (BANJALUKA STOCK EXCHANGE - BSE), OSNOVANA 9. MAJA 2001. GODINE**

2. BERZE NEKIH ZEMALJA U TRANZICIJI I ZEMALJA U RAZVOJU

- **POSTOJE UGLEDNE BERZE U MNOGIM DRUGIM ZEMLJAMA U RAZVOJU: INDIJI, BRAZILU, ARGENTINI, INDONEZIJI...**
- **U TAJVANU POSTOJI BERZA PALMINOG ULJA JEDINA BERZA ZA TU ROBU NA SVIJETU**

3. GLOBALIZACIJA BERZANSKIH TRŽIŠTA

- RAZVOJ FINANCIJSKIH TRŽIŠTA U SVIJETU, GLOBALIZACIJA SVJETSKE PRIVREDE, RAZVOJ I RASPROSTRANJENOST MULTINACIONALNIH KOMPANIJA, UVJETOVALI SU I DA SU I **BERZE POSTALE GLOBALNA TRŽIŠTA**

3. GLOBALIZACIJA BERZANSKIH TRŽIŠTA

- ZALAGANJEM **SVJETSKE TRGOVINSKE ORGANIZACIJE** ZA SMANJENJE I UKLANJENJE SVIH PREPREKA U TRGOVINI DALJNJE DOPRINOSI **GLOBALIZACIJI SVJETSKE PRIVREDE I FINANCIJSKIH TRŽIŠTA**

3. GLOBALIZACIJA BERZANSKIH TRŽIŠTA

- U SADAŠNJIM TRŽIŠNIM UVJETIMA, U AKTUALNOM TRENUTKU GLOBALIZACIJE FINACIJSKIH TRŽIŠTA, KOMPANIJE KOJIMA SU POTREBNA SREDSTVA, KAO I KOMPANIJE KOJE ŽELE INVESTIRATI MOGU **KUPITI DIONICE NA BERZAMA ŠIROM SVIJETA**

3. GLOBALIZACIJA BERZANSKIH TRŽIŠTA

- **NA TAJ NAČIN, KOMPANIJE KOJIMA NEDOSTAJU ODREĐENA SREDSTVA, STJEČU NEOPHODAN KAPITAL, A KOMPANIJE KOJE IMAJU VIŠKA KAPITALA INVESTIRAJU U VRIJEDNOSNE PAPIRE OD KOJIH OČEKUJU POVEĆAN PRINOS**

3. GLOBALIZACIJA BERZANSKIH TRŽIŠTA

- **NAJZNAČAJNIJI ASPEKTI
GLOBALIZACIJE FINANCIJSKIH TRŽIŠTA
SASTOJE SE U GLOBALIZACIJI**
 - **BERZI**
 - **I**
 - **METODA ULAGANJA U STRANE
VRIJEDNOSNE PAPIRE**

3. GLOBALIZACIJA BERZANSKIH TRŽIŠTA

- **NAJVEĆI BROJ SVJETSKIH BERZI
PREDSTAVLJA ELEKTRONSKI MILJE
TAKO DA ONE ČINE *INTERTEMPORALNA
TRŽIŠTA***

3. GLOBALIZACIJA BERZANSKIH TRŽIŠTA

- TO U STVARI ZNAČI DA SE TRGOVANJE NA BERZAMA MOŽE VRŠITI U SVAKO DOBA DANA IMAJUĆI U VIDU DA JE PLANETA ZEMLJA LOPTA I DA DOK JE NA JEDNOJ POLULOPTI DAN NA DRUGOJ NOĆ TAKO DA **MOGUĆE RADNO VRIJEME NA GLOBALBOJ RAZINI IZNOSI 24 SATA**

3. GLOBALIZACIJA BERZANSKIH TRŽIŠTA

- U PRETHODNOM RAZDOBLJU, NEDOSTAJUĆA SREDSTVA KOMPANIJE SU PRIBAVLJALE PUTEM **KREDITA**
- TAKOĐER, U TOM RAZDOBLJU NIJE BILO MASOVNE MOGUĆNOSTI U ULAGANJA U STRANE VRIJEDNOSNE PAPIRE

3. GLOBALIZACIJA BERZANSKIH TRŽIŠTA

- **SAVREMENA FINANCIJSKA TRŽIŠTA I SAVREMENE BERZE OMOGUĆAVAJU PRIKUPLJANJE SREDSTAVA I INVESTIRANJE NA GLOBALNOJ RAZINI UZ POTPUNU RAVNOPRAVNOST SVIH SUDIONIKA NA TRŽIŠTU**

3. GLOBALIZACIJA BERZANSKIH TRŽIŠTA

- **INVESTITORI** MOGU KUPITI STRANE VRIJEDNOSNE PAPIRE KOJI SE NALAZE NA LISTINGU LOKALNE BERZE

3. GLOBALIZACIJA BERZANSKIH TRŽIŠTA

- UKOLIKO VRIJEDNOSNI PAPIRI NISU NA LISTINGU LOKALNE BERZE, A POSTOJI ŽELJA ZA KUPOVINOM NAVEDENIH VRIJEDNOSNIH PAPIRA MOŽE SE OBAVITI PREKO **POSREDNIKA** NA TRŽIŠTU GDJE SE KOTIRA ODNOSNI VRIJEDNOSNI PAPIR

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- **POSLOVANJE TRIJU VODEĆIH SVJETSKIH BERZI VRIJEDNOSNIH PAPIRA SMJEŠTENIH U NEW YORKU, LONDONU I TOKIJU ODLIKUJU ODREĐENE SLIČNOSTI I RAZLIČITOSTI U NAČINU TRGOVANJA, PRISTUPU ČLANSTVU BERZE I OSTALIM BITNIM FAKTORIMA KOJI UTJEČU NA NJIHOVU MEĐUNARODNU VAŽNOST**

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- **NAJSTARIJA, UJEDNO I NAJPOZNATIJA JE BERZA U NEW YORKU KOJA SVOJOM VELIČINOM, TRŽIŠNOM KAPITALIZACIJOM I DNEVNIM PROMETOM NADMAŠUJE LONDONSKU I TOKIJSKU BERZU**

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- **BERZA U NEW YORKU** PREDSTAVLJA ZAJEDNICU ZA VIŠE OD 2.400 PREDUZEĆA KOJE SVOJE POSLOVANJE TEMELJE NA INDUSTRIJI, USLUŽNIM DJELATNOSTIMA I TEHNOLOŠKIM INOVACIJAMA

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- **LONDONSKA BERZA** PREDSTAVLJA JEDNO OD NAJVAŽNIJIH MEĐUNARODNIH TRŽIŠTA KAPITALA NA KOJOJ KOTIRA OKO 2.200 PREDUZEĆA, A OD TOGA JE 500 MEĐUNARODNOG KARAKTERA

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- **TOKIJSKA BERZA** PREDSTAVLJA SREDIŠNJE FINANCIJSKO TRŽIŠTE JAPANA I LICENCIRANU FINANCIJSKU INSTITUCIJU KOJA SE BAVI PRUŽANJEM FINANCIJSKIH USLUGA

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- **NA BERZI U NEW YORKU** PRISTUP ČLANSTVU JE KARAKTERISTIČAN, GDJE ČLANOM NE MOGU POSTATI POJEDINCI VEĆ SVOJ NOVAC ULAŽU PUTEM BROKERSKIH I INVESTICIJSKIH KUĆA KOJI SU SPECIJALIZIRANI ZA TRGOVANJE NA ODREĐENOM TRŽIŠTU BERZE

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- ČLANOVI BERZE SU STRUČNJACI VODEĆIH PREDUZEĆA KOJI IMAJU ZA ULOGU POVEĆATI CIJENE, SMANJITI NESTABILNOST I POVEĆATI LIKVIDNOST TRŽIŠTA

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- NA **LONDONSKOJ** **BERZI** SU POSTAVLJENI ODREĐENI KRITERIJI PRIDOBIVANJA **ČLANSTVA** A OD TOGA PROIZLAZI KAKO ČLANOVI MOGU BITI SAMO PREDUZEĆA, ALI I ČLANOVIMA MOGU POSTATI I OVLAŠTENA PREDUZEĆA IZ DRUGIH DRŽAVA UKOLIKO POSLUJU U SKLADU S PRAVILIMA BERZE

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- TRGOVANJEM ZA NAVEDENE ČLANOVE JASNO JE DEFINIRANA SVRHA POSLOVANJA **LONDONSKE BERZE** GDJE DOLAZI GLOBALNI KAPITAL KOJI JE CILJ ZA HILJADE PREDUZEĆA DILJEM SVIJETA

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- **KAKO BI POSTALI ČLANOVI TOKIJSKE BERZE, ZAINTERESIRANE STRANE MORAJU PROĆI ISPIT STJECANJA KVALIFIKACIJA ZA TRGOVANJE NA BERZI**

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- **POSTOJE SLJEDEĆE VRSTE ČLANSTVA
KOJE SE TAMO MOGU OSTVARITI:**
 - **GLAVNI SUDIONICI TRŽIŠTA**
 - **TRGOVCI FJUČERS UGOVORIMA**
 - **TRGOVCI FJUČERS UGOVORIMA
DRŽAVNIH OBVEZNICA**

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- I DOK SU TRŽIŠTA **BERZE U NEW YORKU** PODIJELJENA NA ŠEST LIKVIDNIH TRŽIŠTA KOJA OMOGUĆUJU IZLOŽENOST SVIM DIJELOVIMA AMERIČKIH TRŽIŠTA DIONICA I VIŠESTRUKIH MEĐUNARODNIH TRŽIŠTA ...

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- ... TRGOVANJE **LONDONSKE BERZE** PODIJELJENO JE NA GLAVNO TRŽIŠTE KOJE JE PODIJELJENO NA ČETIRI SEGMENTA, TRŽIŠTE POTRAŽNJE ZA KAPITALOM TE TRŽIŠTE ZA PROFESIONALNE INVESTITORE

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- **BUDUĆI DA JE NA TOKIJSKOJ BERZI PRAKSA TRGOVANJA NEŠTO DRUGAČIJA NEGO NA OSTALIM BERZAMA TRŽIŠTA SE DIJELE NA: PRVI I DRUGI ODSJEK KOJI SE NAZIVAJU GLAVNIM TRŽIŠTIMA, MOTHERS TRŽIŠTE, JASDAQ TRŽIŠTE, TOKYO PRO MARKET I TOKYO PRO BOND MARKET**

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- IAKO SVA TA TRŽIŠTA RADE ELEKTRONIČKI POMOĆU VISOKOTEHNOLOŠKIH RJEŠENJA, IPAK ONO ŠTO JE SPECIFIČNO DA **BERZA U NEW YORKU** OMOGUĆUJE TRGOVANJE NA PARKETU BERZE ZBOG VJEROVANJA KAKO NIŠTA NE ZAMJENJUJE ČOVJEKA

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- VEZANO UZ POSLOVANJE TRŽIŠTA BERZE BITAN JE **SEGMENT BERZOVNI INDEKS** KOJI PRATI POSLOVANJE LISTANIH PREDUZEĆA U KLJUČNIM TRŽIŠNIM SEKTORIMA
- NAJVAŽNIJI SVJETSKI BERZOVNI INDEKS **DOW JONES INDUSTRIAL AVERAGE** JE ONAJ KOJI SE NALAZI NA **BERZI U NEW YORKU**

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- **PROMJENE KOJE SE DOGAĐAJU UNUTAR NAVEDENOG INDEKSA UTJEČU NA STANJE CJELOKUPNE SVJETSKE EKONOMIJE**

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- UNUTAR TRŽIŠTA **LONDONSKE BERZE** IZRAČUNAVA SE NJEZIN NAJBITNIJI **INDEKS FTSE 100** KOJI PREDSTAVLJA IZVOR KAPITALA I INDUSTRIJSKOG SEGMENTA ČIJA RAZINA KRETANJA UTJEČE NA EKONOMSKI SISTEM VELIKE BRITANIJE

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- **NAJPOZNATIJI INDEKS JAPANSKOG TRŽIŠTA VRIJEDNOSNICAMA JE NIKKEI 225 KOJI JE REPREZENTATIVNI POKAZATELJ STANJA NA JAPANSKOM TRŽIŠTU DIONICA, A ISKAZUJE PONDERIRANU CIJENU DIONICA 225 NAJVEĆIH TVRTKI KOJE KOTIRAJU U PRVOM ODSJEKU**

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- PROMJENE U SPOMENUTOM INDEKSU UZROKUJU SNAŽAN RAST ILI PAD **JAPANSKE, ALI I CJELOKUPNE AZIJSKE EKONOMIJE**

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- **SVJETSKA TRŽIŠTA KAPITALA U DANAŠNJEM VREMENU PROLAZE KROZ DUBOKE PROMJENE**
- **MEĐUNARODNO NATJECANJE POSTAJE SVE INTENZIVNIJE, KONKURENTNIJE I UČINKOVITIJE U TRGOVINSKOJ RAZMJENI UZ POTPORU BROJNIH REGULATORNIH UVJETA**

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- **RAZVOJ SLOŽENIH STRATEGIJA TRGOVANJA U KOMBINACIJI S TEHNOLOŠKIM INOVACIJAMA STAVLJA OZBILJAN PRITISAK NA TRADICIONALNE TRŽIŠNE STRUKTURE**

4. USPOREDNA ANALIZA VODEĆIH SVJETSKIH BERZI

- ODGOVOR OVIH NAJVAŽNIJIH SVJETSKIH BERZI VEZANO UZ PITANJA RAZVOJA ODREDIT ĆE NJIHOV BUDUĆI OPSTANAK NA **GLOBALNOM FINANCIJSKOM TRŽIŠTU**